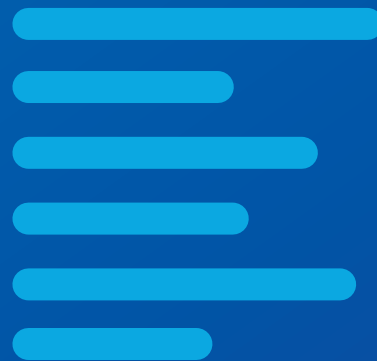

ДІАГНОСТИКА ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В ТАТАРБУНАРСЬКОМУ РАЙОНІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ: МОНІТОРИНГОВИЙ ЗВІТ

Діагностика доступу до правосуддя в Татарбунарському районі Одеської області: звіт за результатами моніторингу. Бринош Ігор, Лісова Юлія, Семененко Леонід. Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України». — Одеса, 2019. — 24 с.

До видання входять результати моніторингу стану доступу до правосуддя в Татарбунарському районі Одеської області та правових проблем жителів громад, який був проведений Громадським центром правосуддя протягом 2019 року. Основна увага приділена проблемам діяльності Татарбунарського районного суду Одеської області, а також дано опис правових проблем мешканців громад, які досліджувались кейс-методом.

Описані проблеми та рекомендації будуть цікаві представникам судових органів, органів державної влади та місцевого самоврядування, правникам, експертам, громадським активістам, науковцям та викладачам, котрі в силу повноважень, професійного або громадського інтересу займаються чи дотичні до питань доступу до правової допомоги та правосуддя.

Авторський колектив, загальна редакція: Бринош Ігор, Лісова Юлія, Семененко Леонід.

Ця публікація була здійснена за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Нове правосуддя».

Погляди авторів, викладені у цьому виданні, не обов'язково відображають погляди Агентства США з міжнародного розвитку або уряду Сполучених Штатів Америки.

ЗМІСТ

Методологія моніторингу	4
Проблеми діяльності суду	6
Відсутність належного оформлення (реєстрації) нерухомості в сільській місцевості	11
Проблеми у взаємовідносинах з Державною міграційною службою та отримання ідентифікаційних документів жителями громади	14
Незаконна діяльність колекторів та неналежна реакція правоохоронних органів на звернення щодо такої діяльності	16
Булінг та насильство серед шкільної молоді	18
Оренда та розпорядження землями сільськогосподарського призначення	19

МЕТОДОЛОГІЯ МОНІТОРИНГУ

Вивчення стану доступу до правосуддя та правових проблем мешканців Татарбунарського району Одеської області проводили фахівці та волонтери Громадського центру правосуддя в м. Татарбунари протягом лютого — жовтня 2019 року. Інформація для аналізу була отримана через проведення фокус-груп з різними цільовими групами, анкетування, мешканців, експертні опитування, роботу з відкритою інформацією (дані офіційних веб-ресурсів, реєстру судових рішень), спостереження за роботою органів влади.

В рамках дослідження було виділено основний блок — вивчення проблем Татарбунарського районного суду Одеської області та можливостей мешканців громади отримати судовий захист. Діяльність районного суду постійно перебувала в фокусі дослідження, включаючи інноваційні аспекти — застосування судом підходу «процесуальної справедливості» та врахування економічних показників в сфері доступу до правосуддя. Зокрема, вперше на місцевому рівні взялись вивчати як суддя та працівники суду розмовляють з людьми, чи є у людини можливість бути почутою, чи суддя демонструє нейтральність та незалежність, чи ставляться до людей гідно та з повагою. Також вивчали, які фінансові витрати мають клієнти судів і як вони змінюються за різних умов. На початку дослідження було сформульовано низку гіпотез, які були підтверджені емпіричними даними. Зокрема, одними з головних гіпотез були: «Недостатність суддів негативно впливає на доступ до правосуддя», «Відсутність технічних умов порушує право на доступ до правосуддя».

Громадським центром правосуддя в м. Татарбунари також була розроблена та практично апробована унікальна методологія дослідження правових проблем в громадах «кейс-методом». З масиву правових звернень за правовою допомогою в громаді обираються найбільш поширені проблеми, які надалі досліджуються як окремі кейси.

Структура кейсу:

- Формулювання правової проблеми мешканців громади (гіпотеза);
- Підтвердження проблеми та її окремі аспекти (аналіз доступної статистики, юридичної практики, опитування, фокус-групи тощо);
- Формулювання рекомендацій для відповідних органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правників, експертів;
- Формулювання правових порад для жителів громади;
- Ініціювання стратегічних справ, як можливість змінити практику чи продемонструвати безперспективність наявних підходів до вирішення проблеми.

Протягом другої половини 2019 року, представники Громадського центру правосуддя ідентифікували та описали наступні кейси:

- Відсутність належного оформлення (реєстрації) нерухомості в сільській місцевості;
- Проблеми у взаємовідносинах з Державною міграційною службою та отримання ідентифікаційних документів жителями громади;
- Незаконна діяльність колекторів та неналежна реакція правоохоронних органів на звернення щодо такої діяльності;
- Булінг та насильство серед шкільної молоді;
- Оренда та розпорядження землями сільськогосподарського призначення.

ІННОВАЦІЇ

ФІНАНСОВІ ІНДИКАТОРИ

Вивчення економічного ефекту (рентабельності) в сфері доступу до правосуддя. Як вплинуло скорочення кількості суддів в місцевому суді на фінансову спроможність клієнтів?

"ПРОЦЕСУАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ"

Вивчення як суддя та працівники суду розмовляють з людьми, чи є у людини можливість бути почутою, чи суддя демонструє нейтральність та незалежність, чи ставляться до людей гідно та з повагою.

ДІАГНОСТИКА ПРОБЛЕМ В ГРОМАДІ

КЕЙС-МЕТОД

БЕЗ РОЗУМІННЯ ЗАГАЛЬНИХ ТА СПЕЦИФІЧНИХ ПРОБЛЕМ В ГРОМАДІ НЕМОЖЛИВЕ ЇХ ЕФЕКТИВНЕ ВИРІШЕННЯ

СТРУКТУРА КЕЙСУ

- Формулювання та підтвердження проблеми (аналіз доступної статистики, юридичної практики, опитування, фокус-групи тощо).
- Формулювання рекомендацій для відповідних органів влади, правників, експертів.
- Формулювання правових порад для жителів громади.
- Ініціювання стратегічних справ як можливість змінити практику чи продемонструвати безперспективність наявних підходів до вирішення проблеми.

ІДЕНТИФІКОВАНІ ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ

ОФОРМЛЕННЯ НЕРУХОМОСТІ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

ВІДНОСИНИ З ДЕРЖАВНОЮ МІГРАЦІЙНОЮ СЛУЖБОЮ

НЕЗАКОННА ДІЯЛЬНІСТЬ КОЛЕКТОРІВ

БУЛІНГ ТА НАСИЛЬСТВО СЕРЕД ШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ

ОРЕНДА ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ ЗЕМЛЯМИ С/Г ПРИЗНАЧЕННЯ

ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ СУДУ

Одним з основних прав громадян є доступ до правосуддя. Відповідно до статті 55 Конституції України, кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Право на справедливий суд також гарантується статтею 6 Конвенції про захист прав і основоположних свобод людини.

Право громадянина на доступ до правосуддя включає в себе декілька аспектів, основні з яких:

- фізична доступність судів;
- фінансова доступність судових процедур;
- доступ до правової допомоги під час розгляду справи судом;
- розумність строків розгляду справи;
- можливість брати участь у розгляді справи;
- зрозумілість мови, на якій ведеться правосуддя.

НЕДОСТАТНЯ КІЛЬКІСТЬ СУДДІВ

Станом на жовтень 2019 року в Татарбунарському районному суді Одеської області судочинство здійснює тільки один суддя Тимошенко, з чотирьох за штатом. 17 вересня 2019 року Вища рада правосуддя прийняла рішення про звільнення Семенюк з посади судді Татарбунарського районного суду Одеської області у зв'язку з поданням заяви про відставку.

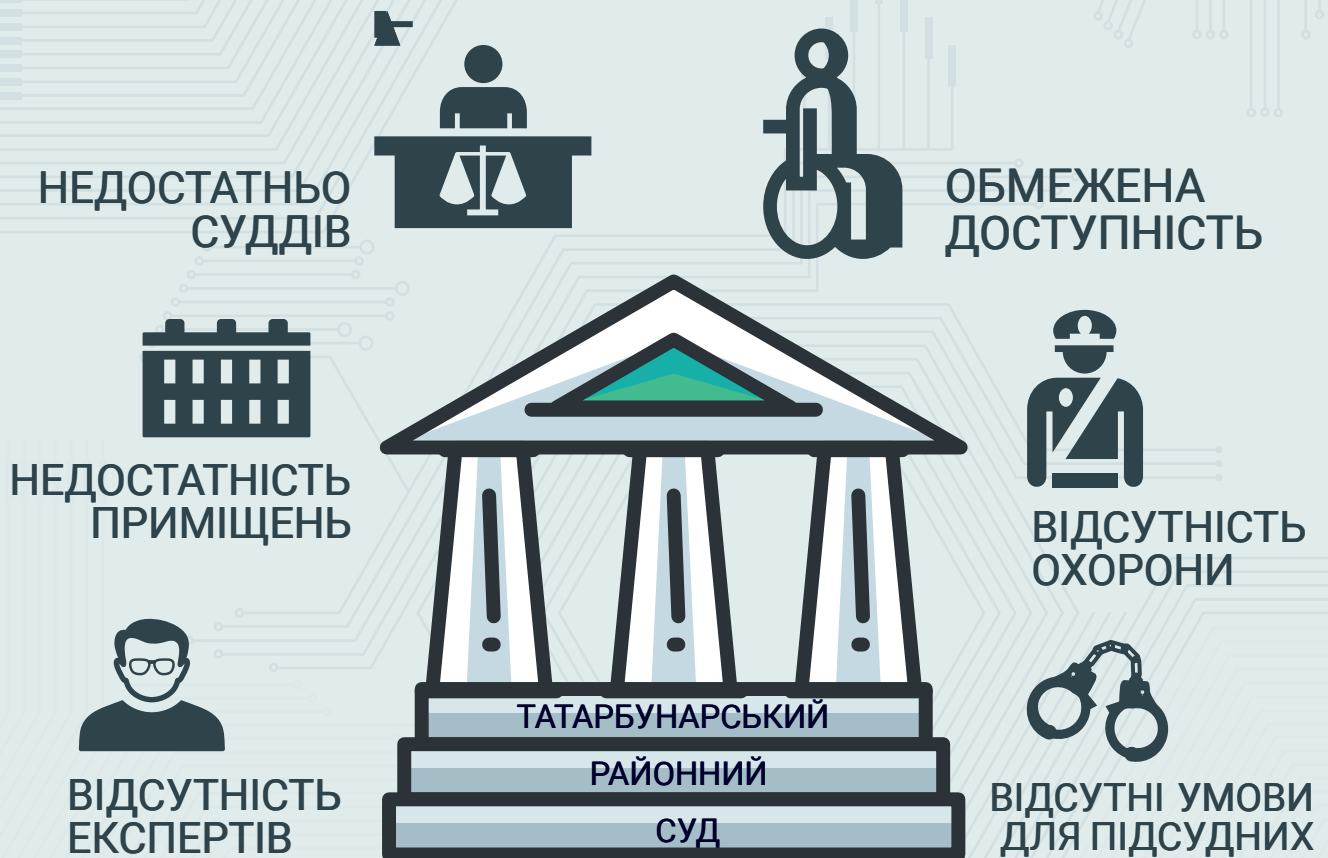
Один суддя ні процесуально, ані фізично не в змозі розглядати наявний масив позовів та заяв, адміністративних та кримінальних проваджень, терміни їх розгляду затягуються, мешканці району не отримують судового захисту та зневірються в правосудді. Багато справ скеровується до інших судів Одеської області. Як сказала пані Надія, пенсіонерка, жителька села Білолісся Татарбунарського району — **«Хоча б дожити до того рішення суду...»**.

Як відзначають місцеві адвокати, направлення справ до інших судів Одеської області, значно підвищує вартість адвокатських послуг та транспортних витрат для клієнтів. Так, в якості прикладу адвокат Сергій Дукін розповів про кримінальну справу, в якій він захищає місцевого жителя. Справу було передано на подальший розгляд з Татарбунарського районного суду до Білгород-Дністровського міськрайонного суду через брак суддів. Через передачу справи у інший район Одеської області, підзахисний пана Дукіна повинен витратити значні кошти лише на поїздки до суду — наразі кожна така поїздка обходиться в суму не менш ніж 1000 грн. (таких засідань може бути два-три та більше, крім того, доволі часто судові засідання відкладаються з причин незалежних від обвинуваченого).

Місяць	Кількість суддів	Розглянуто справ
червень 2019	судочинство здійснюють 3 судді	розглянуто 204 справи
липень 2019	судочинство здійснюють 2 суддів	розглянуто 211 справ
серпень 2019	судочинство здійснює 1 суддя	розглянуто 169 справ
вересень 2019	судочинство здійснює 1 суддя	розглянуто 99 справ

ПРОБЛЕМИ ТАТАРБУНАРСЬКИЙ РАЙОННИЙ СУД 2019

Право на справедливий суд гарантується статтею 6 Конвенції про захист прав і основоположних свобод людини

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ЦЕНТРУ ПРАВОСУДДЯ

ЧЕРВЕНЬ

ЛИПЕНЬ

СЕРПЕНЬ

ВЕРЕСЕНЬ

НАВАНТАЖЕННЯ СУДДІВ ПО РОЗГЛЯДУ СПРАВ

204

211

169

99

05 липня 2019 року в приміщенні Громадського центру правосуддя в м. Татарбунари відбулась фокус-група за участі судді Олександра Сметаняка, секретаря міської ради Оксани Жаран, депутата міської ради Юлії Бондаренко, керівника громадської організації осіб з інвалідністю Тамари Бондаренко, голови ради ветеранів органів МВС Віктора Яременка, керівника Татарбунарського офісу Мережі правового розвитку Катерини Кирган-Мангул, пенсіонера МВС Валентини Коваленко та керівника Громадського центру правосуддя Леоніда Семененко.

Віктор Яременко, голова ветеранів органів МВС: «Розуміючи ситуацію, яка склалася навколо суду та маючи гіркий досвід результатів реформ медицини, коли у районі та у місті не залишилося лікарні, ми можемо втратити і суд».

Юлія Бондаренко, депутатка Татарбунарської міської ради: «Ми маємо право знати що станеться з нашим судом та що нам робити у подальшому. Адже у разі припинення діяльності нашого суду, нам потрібно буде виїздити до інших судів, а це дуже дорого для простого жителя громади і створює купу проблем, у тому числі й фінансових».

Громадський центр правосуддя в м. Татарбунари виступає як лобіст забезпечення необхідної кількості суддів в місцевому суді. З травня по вересень 2019 року Центром було проведено ряд зустрічей з представниками судової влади та громадськості міста та району, на яких обговорювалися питання стану правосуддя. Були направлені відповідні звернення до вищих інстанцій суддівського самоврядування та інших установ, проте наразі безрезультатно.

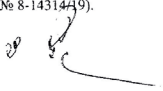

ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ
ДСА України
вул. Липецька, 18/3, м. Київ, 01067, тел. 277-76-86, факс 277-76-11,
e-mail: dsau@dsau.gov.ua, web: http://www.dsa.gov.ua, код ЄДРПОУ 26255795

12.09.2019 № КОМКА-19-1290/19
на № _____ від _____

Коваленко В. Ф. (та інші)
68141, Одеська область
Татарбунарський р-н.
с. Милани
вул. Кірова, 40

Про колективне звернення
від 17.07.2019

ДСА України, розглянувши колективне звернення Коваленка В. Ф. (та інших), яке надійшло від Офісу Президента України, повідомляє.
Статтю 82 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" (далі – Закон) передбачено, що суддя може бути переведений, в тому числі тимчасово шляхом відрядження, на посаду судді до іншого суду Вищою радою правосуддя в порядку, передбаченому законом. Переведення судді на посаду судді до іншого суду того самого або нижчого рівня може здійснюватися без конкурсу тільки у випадках реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду, в якому такий суддя обіймає посаду судді.
Частиною другою статті 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та в спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.
Зазначасмо, що ДСА України в межах повноважень, визначених статтею 152 Закону, керуючись пунктом 3 розділу II Порядку відрядження судді до іншого суду того самого рівня і спеціалізації (як тимчасового переведення), затвердженого рішенням Вищої ради правосуддя від 24.01.2017 № 54/015-17, надіслала до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повідомлення про необхідність розгляду питання щодо відрядження одного судді до Татарбунарського районного суду Одеської області строком на шість місяців (лист від 29.05.2019 № 8-143144/9).

Голова **З. Холоднюк**

Бургела (044) 277 76 55

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ
вул. Генерала Шаповала, 9, м. Київ, 03109, тел. 044 233-63-76

12.09.2019 № АР-3560/19 На № _____ від _____

Татарбунарська районна громадська організація «Правозахист інвалідів, ветеранів та пенсіонерів силових структур»
вул. Центральна, 50, м. Татарбунари, Одеська обл., 68140

Інформуємо, що звернення Татарбунарської районної громадської організації «Правозахист інвалідів, ветеранів та пенсіонерів силових структур» враховано при реалізації визначених Вищою кваліфікаційною комісією суддів України повноважень, а питання щодо відрядження суддів до Татарбунарського районного суду Одеської області буде предметом розгляду на найближчому відповідному засіданні Комісії.
Також зазначаємо, що переведення судді до іншого суду за його заявою можливе, зокрема, за результатами конкурсу на заміщення вакантної посади судді, проведеного в порядку, визначеному статтею 79 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».
Переведення на посаду судді до іншого суду того самого або нижчого рівня може здійснюватися без конкурсу згідно з частиною третьою статті 82 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та з урахуванням приписів статті 53 цього закону і не вимагає звернення судді із відповідною заявою.

Секретар палати з питань добору і публічної служби суддів М.А. Макаруч

Безпека 2336387

Відповіді Державної судової адміністрації та Вищої кваліфікаційної комісії суддів щодо звернень громадських організацій м. Татарбунари.

НЕДОСТУПНІСТЬ ДЛЯ МАЛОМОБІЛЬНИХ ГРУП

Приміщення суду розташоване на другому поверсі адміністративної будівлі, не обладнане пандусом, вхід до нього здійснюється по сходах, нахил яких становить більше ніж 60 градусів. У наявності є кнопка виклику працівників суду, але це не вирішує питання для маломобільних груп населення.

На першому поверсі розміщено управління соціального захисту населення районної державної адміністрації. Незважаючи на те, що між судовою адміністрацією та районною радою укладено договір оренди всього приміщення, до теперішнього часу воно для суду не передано.

«Через відсутність пандусу, табличок зі шрифтом Брайля — дістатися до нашого суду, який розміщено на другому поверсі, з такими сходами та незручним розташуванням неможливо без сторонньої допомоги. Це проблема для близько 500 осіб з обмеженими фізичними можливостями та для всіх людей похилого віку. Також у нас відсутні сурдо-перекладачі, і це стало перепорою для одного з наших членів організації, яка не змогла прийняти участь у судовому засіданні за відсутності сурдоперекладача, який є лише в Білгород-Дністровському. Про все це ми неодноразово говорили з представниками місцевої влади та районного суду. Але крім обіцянок нічого не отримували», зазначає керівниця міської асоціації осіб з інвалідністю «Мрія» Тамара Бондаренко.

У 2017 році було замовлено та виготовлено проектно-кошторисну документацію на ремонт двох будівель для Татарбунарського районного суду Одеської області, але справа до ремонту так і не дійшла. У місті є приміщення колишнього телефонного пункту (вулиця Пушкіна, 1), яке протягом останніх десяти років пустує та приходиться у непридатний стан. Саме це приміщення планувалося для розміщення районного суду — в ньому можна облаштувати сучасні судові зали, кабінети суддів та апарату суду, кімнати для підсудних та конвою, кабінети для адвокатів. Приміщення має внутрішні туалети, до нього підведені усі комунікації. Крім того суд (у разі його розміщення в цьому приміщенні), буде забезпечено безперебійним електропостачанням, оскільки знаходиться біля приміщення цеху електрозв'язку, який у разі виключення центрального енергопостачання, забезпечує потреби приміщень у електроенергії за рахунок власного генератора.

Відповідно до вимог законодавства, для належного розміщення місцевих загальних судів розрахунок загальної площі на одного суддю повинен становити — 250 квадратних метрів. Передбачено проведення судових засідань винятково в спеціально обладнаному для цього приміщенні суду — залі засідань, яке придатне для розміщення сторін та інших учасників судового процесу, дає змогу реалізувати надані їм процесуальні права і виконувати процесуальні обов'язки.

ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ПІДСУДНИХ

Татарбунарський районний суд не забезпечений пунктом пропуску, метало-детекторами, відсутня охорона. Незадовільний рівень охорони суду може призвести до порушення правопорядку під час розгляду резонансних судових справ (зриву судових засідань) особами, які без перешкод потрапляють до зали суду, через відсутність належної цілодобової охорони приміщення.

Завдяки зусиллям керівництва суду, у приміщенні є пожежна сигналізація та на вікнах встановлені ґрати, але вони є не у всіх кабінетах. В суді відсутній окремий вхід та зони очікування для потерпілих, а також осіб, які вважаються вразливими через ризик залякування або нападу. Можливість використання такого входу та зон безпеки є важливою не тільки для психологічного комфорту потерпілих або інших вразливих осіб, але й для їхньої особистої безпеки. Важливо, щоб таке місце не тільки було безпечним, але й давало відчуття захищеності травмованим або іншим вразливим особам.

В приміщенні суду відсутні кімнати для підсудних, конвою та прийому їжі підсудними. Туалет знаходиться у дворі, і це також впливає на безпеку як громадян, так і підсудних.

Приміщення Татарбунарського районного суду Одеської області.

ВІДСУТНІСТЬ НАЛЕЖНИХ ПРИМІЩЕНЬ ТА ТЕХНІЧНИХ УМОВ.

Нарадчі кімнати, приміщення судових розпорядників, кімнати адвокатів та прокурорів та свідків відсутні. Для повноцінного здійснення правосуддя потрібно чотири зали судових засідань, їх є лише два. У своїй більшості судді, коли їх було троє, очікували коли один з них завершить розгляд справи і потім йшов у залу судових засідань. Ремонт кабінетів суддів та працівників суду проводився давно, у кабінетах відірвана паркетна підлога. Взагалі приміщення та відсутність технічних умов створює у відвідувачів гнітючі відчуття, що також позначається на довірі та іміджі судової установи. За словами суддів, в приміщеннях суду відсутнє безперебійне енергопостачання, і досить часто електроенергія вимикається під час проведення судових засідань. Це заважає розгляду справи, а також може спричинити втрату матеріалів відео-фіксації.

Відсутні кімнати з «дружнім» інтер'єром для відібрання свідчень та обладнання для дітей. Спеціально обладнані кімнати для дітей, зокрема, є обов'язковими у разі відібрання свідчень у дітей, які стали жертвами та/або свідками фізичного, сексуального насильства чи інших насильницьких злочинів.

ВІДСУТНІСТЬ ЕКСПЕРТІВ

Також в Татарбунарському районі склалася ситуація, коли кримінальні провадження стосовно злочинів, пов'язаних з браконьєрством не можуть бути належним чином розслідувані, оскільки в регіоні відсутні відповідні атестовані судові експерти. Законом України «Про судову експертизу» передбачено, що особа або орган, які призначають або замовляють судову експертизу, можуть доручити її проведення тим судовим експертам, які є атестованими та яких внесено до державного Реєстру атестованих судових експертів.

Кримінальні провадження, які наразі знаходяться у провадженні слідчих поліції, не можуть бути скеровані до суду з обвинувальним актом, оскільки наразі відсутні експерти-орнітологи, експерти-іхтіологи, внесені до вказаного Реєстру і які б могли провести таку експертизу. Прикладом такої ситуації є розслідування кримінальних проваджень за ст.249 Кримінального кодексу України — незаконне зайняття рибним промислом в акваторії Національного парку «Тузловські лимани».

«Попередньо було встановлено суму збитку, яка перевищує 48 000 грн. і така шкода відповідно до законодавства є істотною. Для вирішення питання винуватості осіб, які підозрюються у скоєнні цього злочину потрібно провести експертизу виловленої риби, але судових атестованих експертів, які б були внесені до Реєстру, і по закону мають право проводити таку експертизу, немає».

ВІДСУТНІСТЬ НАЛЕЖНОГО ОФОРМЛЕННЯ (РЕЄСТРАЦІЇ) НЕРУХОМОСТІ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Відсутність належного оформлення (реєстрації) нерухомого майна в сільській місцевості перешкоджає реалізації права власності людей та розвитку самої громади.

Мешканці переважно сільських громад часто не розуміють важливості правильного оформлення своїх прав на нерухоме майно:

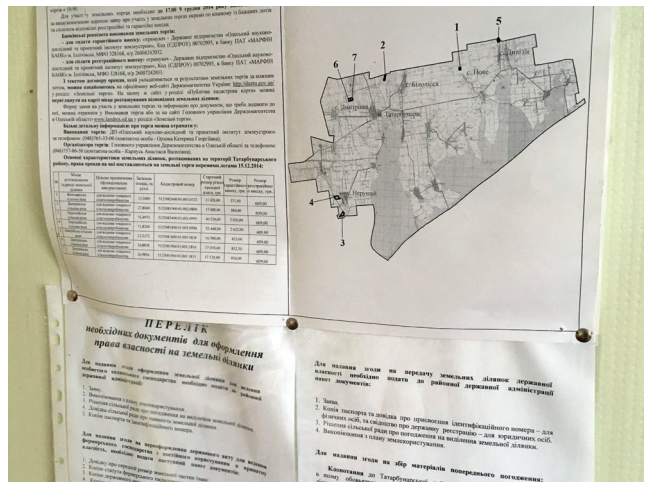
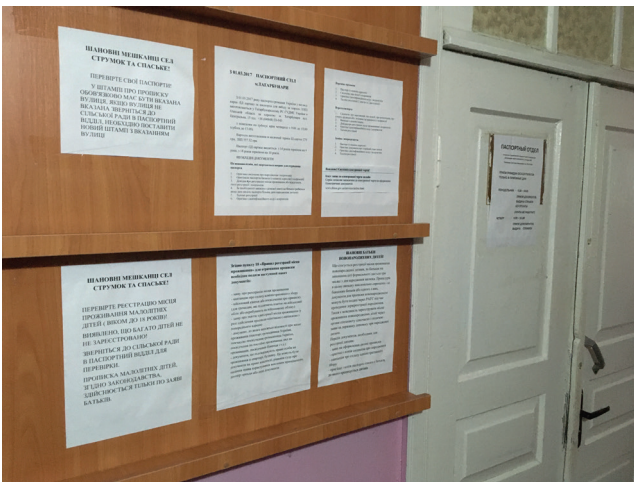
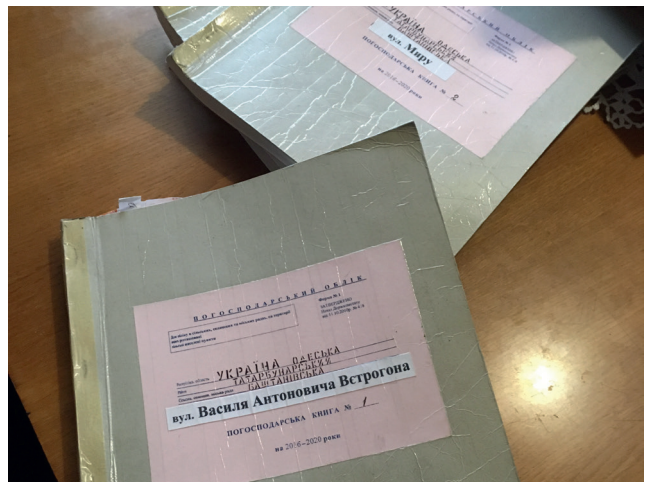
- правочини оформлюють простими розписками;
- пропускають строк вступу у спадщину;
- користуються майном без оформлення будь-яких документів протягом декількох поколінь;
- при оформленні документів не зважають на допущені помилки у документах і не намагаються їх виправити;
- починають будівництво до отримання необхідних дозвільних документів.

В місцевих громадах вже «традиційним» стало придбання житла без його документального оформлення. Громадяни просто передають одне одному грошові кошти, пишуть розписки про їх отримання, взамін отримують (при наявності) документи, які часто не мають жодного відношення ні до реального власника, ні до самого житлового будинку. Наприклад, мешканка Татарбунарського району Тетяна звернулася з проблемою щодо оформлення документів на право власності на будинок, який вона «придбала» у селі Білолісся. На будинок відсутні будь-які документи, договір купівлі-продажу не укладався та нотаріально не посвідчувався. З наявних документів на руках у жінки є лише договір купівлі-продажу попереднього власника, датований 1959 роком та розписка сторін у передачі грошових коштів за будинок.

Крім того, некоректне оформлення нерухомого майна у громаді спричиняє відсутність інформації у самої громади про наявні в неї ресурси. Органи місцевого самоврядування не мають належної спроможності та ресурсів, щоб здійснювати інвентаризацію нерухомості, займатись відумерлою спадщиною та проводити роз'яснювальні заходи в громаді.

Струмківська сільська рада Татарбунарського району. За результатами аналізу інформації з погосподарської книги та наявної інформації в сільській раді — лише по одній вулиці Першотравневій в селі Струмок 64 будинки, з яких 11 вже зруйновані чи в нежитловому стані, в 22 ніхто не проживає (взагалі закинуті чи хтось періодично навідується). З цих 64 будинків право власності оформлено лише щодо 5 будинків (і це без перевірки цих документів на предмет належності та актуальності).

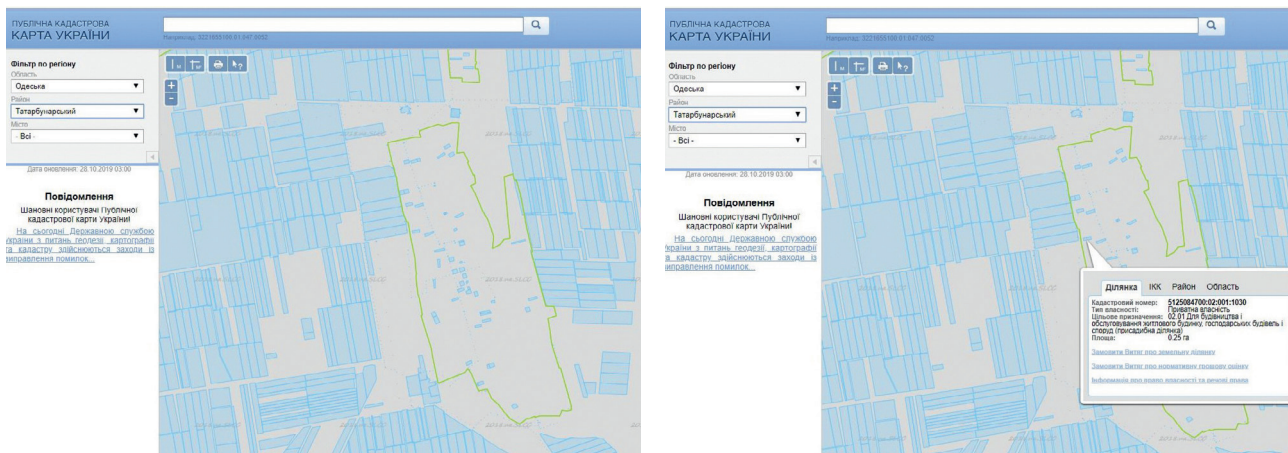
Наприклад, в одному з будинків по вул. Першотравневій проживає самотній чоловік Юрій, 1963 року народження — без реєстрації та з недійсним нині паспортом колишнього СРСР. На життя заробляє, наймаючись для виконання різних робіт по сусіднім селам. Домогосподарство в погосподарській книзі рахується за його матір'ю, яка померла в 2013 році. В користуванні дві земельні ділянки 0,25 га та 0,17 га. Жодних документів на будинок чи земельні ділянки чоловік не має.

Моніторингові заходи в сільських громадах

Тетяна Соченко, секретар Струмківської сільської ради Татарбунарського району: відсутність Генерального плану розвитку гальмує в громаді процеси оформлення нерухомості, а також завелика вартість її оформлення для людей, що часто рівняється нинішній ринковій вартості самого будинку та земельної ділянки. Сільська рада раз на рік (на початку року) здійснює обхід домогосподарств з метою уточнення інформації. Жодного звернення до суду з питань нерухомості за 10 років, поки вона працює в сільській раді, не було і навіть не обговорювалось. Також на публічній кадастровій карті

України, можна наочно побачити, наскільки мало земельних ділянок в межах села Струмок оформлено та мають кадастровий номер.

Інформація з публічної кадастрової карти України

Баштанівська сільська рада Татарбунарського району. За словами секретаря сільської ради **Тетяни Христофор**, всього в Баштанівці 339 домоволодінь. За 9 років, поки жінка працює в сільській раді, жодного разу орган місцевого самоврядування не ініціював судову справу щодо нерухомого майна. За результатами аналізу інформації з погосподарської книги та наявної інформації в сільській раді, лише по одній вулиці Ветрогона числиться 113 домогосподарств, з них закинута (ніхто не проживає) 35, право власності не оформлено щодо 62 домогосподарств. Проте, варто врахувати, що співвідношення в сторону неоформленої нерухомості може зрости, так як спостерігається недостатнє розуміння в сільській раді щодо документів, які підтверджують право власності та щодо технічних документів (технічного паспорту). На вулиці багато будинків, побудованих ще за румунського періоду, в 1920-1930-х роках.

Баштанівський сільський голова **Сергій Чебанюк** зазначив, що в громаді є затверджений Генеральний план та бажання зрушити з місця ситуацію з оформленням будинків та земельних ділянок в селах сільської ради. Незважаючи на велику кількість закинута будинків з незрозумілим статусом щодо права власності, сільська рада не змогла знайти варіант для проживання медичної працівниці та не змогла запропонувати житла з належними документами для купівлі його дітям-сиротам. В сільській раді немає фахівців та достатнього досвіду і спроможності, щоб вирішити такі питання самостійно, хоча є велике бажання змінити ситуацію та відродити село.

Стратегічним напрямком впливу щодо цієї проблеми можуть стати кампанії по впорядкуванню нерухомого майна в конкретній громаді, які б складалась з декілька етапів:

- інвентаризація наявного нерухомого майна в громаді;
- впорядкування документації на нерухоме майно, яку можливо впорядкувати без залучення суду;
- підготовка судових справ для визначення правового статусу нерухомого майна, яке такого статусу не має.

Враховуючи встановлений законом обов'язок органів місцевого самоврядування подати до суду заяву про визнання спадщини відумерлою у випадку відсутності спадкоємців, необхідно актуалізувати інформацію, а також розробити алгоритм для реалізації цього повноваження.

ПРОБЛЕМИ У ВЗАЄМИНАХ З ДЕРЖАВНОЮ МІГРАЦІЙНОЮ СЛУЖБОЮ ТА ОТРИМАННЯ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ ЖИТЕЛЯМИ ГРОМАДИ

Складнощі (іноді практична неможливість) отримання документів, які необхідні для посвідчення особи, підтвердження громадянства, дозволу на проживання в Україні, документів, що підтверджують юридичні факти та цивільно-правовий статус.

Проблематика частково обумовлена станом законодавчого регулювання. Наприклад, без свідоцтва про народження, особа не може отримати паспорт громадянина України. Але для того, щоб повнолітній особі отримати свідоцтво про народження, необхідно пред'явити паспорт («замкнуте коло»). Разом з тим, аналіз звернень громадян до Громадського центру правосуддя в м. Татарбунари демонструє обумовленість частини проблем необізнаністю та так званим «людським фактором» посадових осіб відповідних державних органів на місцях.

Серед правових аспектів проблеми, можна виділити такі групи звернень:

- Проблеми в отриманні свідоцтва про народження для дітей у родинах ромів. Дана проблема обумовлена часто відсутністю документів, що посвідчує особу батьків дитини. А також пологомами не в медичному закладі, а в домашніх умовах.
- Проблеми при оформленні/подовженні документів для іноземців про надання дозволу на проживання в Україні.
- Проблеми при оформленні громадянства України.

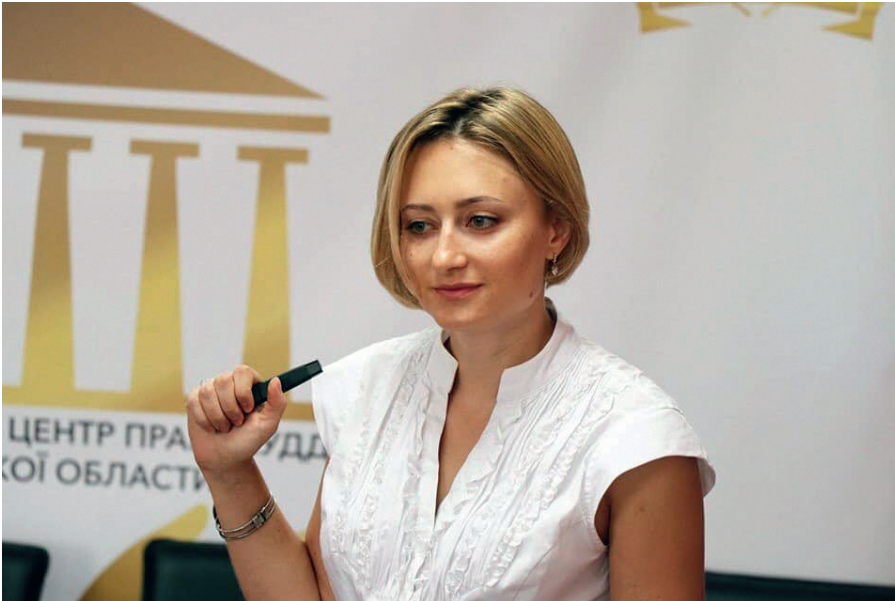
При опитуванні громадян, які стикнулись з останніми наведеними правовими проблемами, були встановлені наступні їх пояснення невирішеності питань:

- небажання посадових осіб територіального відділу ДМС допомагати та розбиратись у їх питанні;
- очікування від заявників особливої винагороди за законні дії представників ДМС;
- неухвалюване і непрофесійне відношення до своїх посадових обов'язків.

Разом з цим, необхідно відмітити, що не зважаючи на гарантованість кожному громадянину та ефективність судового захисту, позасудове вирішення проблем могло б бути більш ефективним, з огляду на наступне:

- Судова система несе додаткові навантаження;
- Для того, щоб оскаржити дії Державної міграційної служби, особі необхідно звернутися в Одеський окружний адміністративний суд, який знаходиться в м. Одесі. Не всі громадяни готові до цього, адже це значні витрати часу та коштів.
- При розгляді справи виникають матеріальні витрати (судовий збір, витрати на правову допомогу, витрати на проїзд та відрядження). Ці витрати у випадку виграшу справи особою буде нести Державна міграційна служба, але більшість скаргників відноситься до вразливих верств населення з низьким рівнем доходів.
- При успішних оскарженнях дій/бездіяльності/рішень ДМС, для Державної міграційної служби створюється негативний імідж порушника прав людини.

Таким чином, судовий захист прав осіб у цьому випадку є ефективним, але не самим вигідним для обох сторін. В той же час проблеми, які вимагають включення і залученості Державної міграційної служби, продовжують бути невирішеними і єдиним реальним механізмом захист прав осіб у даному випадку залишається суд.

Правова радниця Громадського центру правосуддя, адвокатка Юлія Лісова.

Стратегічна справа, яка розглянута Одеським окружним адміністративним судом показала системні недоліки в роботі ДМС: безвідповідальність при веденні документації (втрата документів затягування строків розгляду); небажання визнавати свої помилки та врегульовувати питання у позасудовий спосіб; немотивоване та необґрунтоване прийняття рішень, які несуть серйозні наслідки для осіб.

22 жовтня 2019 року Одеським окружним адміністративним судом було розглянуто позов клієнта правової радниці Громадського центру правосуддя, адвокатки Юлії Лісової до Державної Міграційної Служби України про скасування дозволу на перебування в Україні.

Згідно з цим рішенням міграційної служби, чоловік, громадянин іншої держави, який двічі звертався до ДМС з метою отримання громадянства України, повинен був виїхати з України протягом одного місяця. Це при тому, що він народився в Україні, все своє свідоме життя проживає в Україні, має свій власний будинок, офіційно займається підприємницькою діяльністю, сплачує податки, має родину, розмовляє українською.

В ході судового процесу адвокатці Юлії Лісовій вдалось переконати суд у незаконності дій міграційної служби. Судом скасовано вказане рішення міграційної служби, яке тягнуло за собою видворення заявника.

Чоловік, народжений в Одеській області, частину свого дитинства провів з родиною в РФ, де у 14 років і отримав паспорт РФ. Але повернувшись в Україну, вирішив, що хоче проживати тут. Звернувшись до міграційної служби за оформленням свого перебування в Україні і не знаючи законодавства, він подав документи не на підтвердження свого громадянства за народженням, а на дозвіл перебування в Україні як іноземця. Незважаючи на той факт, що наданні документи підтверджували право на громадянство України за народженням, ДМС надала йому лише дозвіл на перебування. Через декілька років міграційна служба «з'ясовує», що цей чоловік народжений в Україні і в розумінні українських законів є громадянином України, відповідно йому необхідно оформлювати громадянство, а не дозвіл на імміграцію. Йому пропонується подати документи на громадянство.

Але з 2014 року громадянство йому не оформлюється з вини міграційної служби (документи втрачаються, клієнт вимушений подавати їх повторно, після чого вони тривалий час не розглядаються). Замість того, щоб зробити все для усунення своєї помилки, Міграційна служба приймає рішення позбавити чоловіка і того єдиного дозволу на перебування в Україні, який у нього був — скасовує йому дозвіл на імміграцію і не надає громадянства. І, УВАГА, пропонує виїхати за межі України і в'їхати знов

для того, щоб заново розпочати процедуру оформлення громадянства. Враховуючи те, що в нього скасований дозвіл на імміграцію, тобто немає законних підстав для перебування в Україні, він ймовірно за все отримав би заборону на повторний в'їзд в Україну (де у людини родина, робота, дім). На щастя, клієнт не став виконувати «рекомендації» міграційної служби, а звернувся за правовою допомогою до Громадського центру правосуддя і як результат — залишився в Україні разом з родиною.

НЕЗАКОННА ДІЯЛЬНІСТЬ КОЛЕКТОРІВ ТА НЕНАЛЕЖНА РЕАКЦІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ НА ЗВЕРНЕННЯ ЩОДО ТАКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Останнім часом в громадах почастишали випадки, коли колектори «займаються» не лише боржниками, які тривалий час не сплачують кредит чи навмисне ухиляються від оплати, але і добропорядними клієнтами фінансових установ чи навіть сторонніми людьми (родичами та знайомими). Часто колектори користуються правовою необізнаністю громадян та переходять в своїй діяльності дозволені законодавством межі.

При цьому, у таких випадках колектори використовують такі протиправні дії:

- Відмовляються представитися, вказати місце роботи і займану посаду (при особистих контактах відмовляються пред'являти посвідчення чи інший документ щодо особи).
- Представляються працівниками поліції, прокуратури, виконавчої служби, суду чи інших державних органів і вимагають негайного погашення боргу (при цьому посилаються на нібито відкрите проти особи кримінальне провадження).
- Використовують підробні рішення судів чи інших державних та недержавних органів, інші підробні документи.
- Проявляють грубість у спілкуванні та використовують ненормативну лексику.
- Вчиняють погрози життю і здоров'ю (життю і здоров'ю родичів та близьких) та незаконно перешкоджають користуванню майном.
- Розповсюджують неправдиву інформацію, яка порочить честь та гідність.
- Дзвонять на роботу, родичам і знайомим і поширюють інформацію про те, що особа є злісним неплатником.
- Телефонують чи приходять додому у вечірній і нічний час.
- Вимагають передати готівку безпосередньо в руки (прострочення повинні погашатися лише на рахунок відповідної фінансової установи).

07 червня 2019 року керівник Громадського центру правосуддя в м. Татарбунари Леонід Семененко спільно з адвокатом Олександром Ковпаном надавали правову допомогу в селі Жовтий Яр Татарбунарського району. Під час прийому надійшло звернення місцевої мешканки про те, що до неї останнім часом телефонують невідомі люди. Вони погрожують арештом майна та фізичною розправою, у разі, якщо вона не сплатить грошові кошти, які взяв її син. Хоча її син є особою з інвалідністю, знаходиться на обліку у психіатра, і є недієздатною особою.

«Чорні колектори», користуючись специфікою невеликої громади та маніпулюючи страхами, шантажують та вимагають гроші у людей, навіть якщо вони не мають жодних грошових зобов'язань, або виконали всі свої зобов'язання. У свою чергу, мешканці не знають, кому і яким чином скаржитись на таких правопорушників.

На незаконний тиск колекторів і вимагання громадяни можуть реагувати щонайменше двома шляхами:

- ігнорувати: не брати слухавку, поміняти номер телефону, викидати їх листи з вимогами та залякуваннями;
- написати заяву про злочин до поліції за статтею 189 Кримінального кодексу України — вимагання. У цьому випадку, поліція зобов'язана за заявою розпочати кримінальне провадження, визнати заявника потерпілим і зробити все можливе для встановлення і покарання винуватців.

В таких випадках, як правило, можна кваліфікувати такі дії як кримінальне правопорушення, передбачене частиною 2 статті 189 КК України — вимагання, тобто вимога передачі майна з погрозою насильства, обмеження прав, свобод або законних інтересів, вчинене за попередньою змовою групою осіб повторно. На жаль, трапляються випадки, коли заявники стикаються з бездіяльністю поліції стосовно таких правопорушень. Зокрема, мова йде про фактичну відмову у реєстрації заяви у Єдиному реєстрі досудових розслідувань (ЄРДР) та відповідь, що поліція розглядатиме повідомлення в порядку Закону України «Про звернення громадян».

Протягом січня 2019 року жителька міста Татарбунари Тамара почала отримувати повідомлення у вайбер і телефонні дзвінки з різних номерів. Люди, які представлялись від колекторської компанії «Останній шлях» та мікрофінансової компанії «Топкредит», вимагали сплатити більше 10000 грн. При цьому вони нецензурно лаялись, погрожували фізичною розправою. Почали телефонувати знайомим з вимогою зобов'язати сплатити гроші. Також телефонували керівництву за місцем роботи, принижуючи честь та гідність жінки. Вночі та вдень вмикали автодозвон. У період за 2019 рік Тамара отримала лише один лист від ТОВ «Прімоколект. Центр грошових вимог» з вимогою про сплату грошової суми у розмірі трохи більше 15000 грн. При цьому ніяких відносин з цими суб'єктами у мешканки Татарбунар не було, як і не було жодних судових рішень про стягнення боргу.

Але у листі невідомі їй особи, посилаючись на неіснуючі виконавчі провадження, погрожували кримінальними справами, розповсюдженням негативної інформації серед оточення. Невстановлені особи неодноразово телефонували її чоловіку з погрозами здійснити над ним розправу. Також в соціальній мережі було розповсюджено про жінку негативну неправдиву інформацію (фотоколлаж про її керівницю, яка нібито пропонує свої ескорт-послуги за оплату взятого Тамарою кредиту). Така інформація також була направлена всім друзям в меседжери, електронною поштою до районного відділу освіти, розміщена на сторінці роботодавця Тамари в соціальній мережі. Телефонували до районного відділу освіти з метою її розшуку, погрожуючи його працівникам.

Представниками Громадського центру правосуддя було підготовлено заяву до місцевої поліції, яка була скерована Тамарою до Татарбунарського відділення поліції 15 травня 2019 року. Проте заява до ЄРДР внесена не була і досудове розслідування не розпочато. 17 липня 2019 року за допомогою Громадського центру правосуддя, жінка звернулася до Татарбунарського відділення поліції із запитом про надання інформації щодо долі поданої нею заяви про кримінальне правопорушення. Представник поліції запросив Тамару до відділку для того, аби вона надала свої пояснення. Під час зустрічі виявилось, що матеріали її заяви втрачені. Жінка повторно написала заяву про кримінальне правопорушення, результати розгляду якої до цього часу невідомі.

Відповідно до вимог статті 214 КПК України, слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань,

розпочати розслідування та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань. Також звертаємо увагу, що умисна не реєстрація заяви потерпілого щодо вчиненого злочину фактично має ознаки приховування злочинів, не забезпечивши прав потерпілих щодо належної реакції поліції в порядку КПК України. Також для органів поліції доцільно буде розробити алгоритм оперативного розслідування таких злочинів: встановлення власників телефонних номерів, встановлення місць звідки було здійснено телефонні дзвінки, допит всіх потерпілих та свідків та ін.

БУЛІНГ ТА НАСИЛЬСТВО СЕРЕД ШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ

В 2019 році до законодавства України було введено нове поняття — булінг як вид насильства, яке здійснюється в освітній сфері. Відповідно до статті 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення: **Булінг (цькування)** — це діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Закон України «Про освіту» містить типові ознаки булінгу:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін — кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та (або) фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та (або) спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Таким чином, під захистом законодавства знаходяться як учні, так і вчителі та інші дорослі — учасники освітнього процесу.

Проведене Громадським центром правосуддя анонімне опитування учнів показало значні проблеми в навчальних закладах щодо булінгу як до учнів, так і до вчителів. Зокрема, на питання «Чи доводилось Вам спостерігати ситуації, коли у Вашому учбовому заході хтось застосовував психологічне (образи, знуцання, злі жарти, приниження та ін.) або фізичне (побиття, завдання ударів, фізичне примушування щось робити або не робити) насильство до інших учнів?» — з 54 отриманих анкет 29 відповідей містили ствердну відповідь. **Тобто 54% учнів спостерігали булінг в своїх навчальних закладах.** Стосовно булінгу до вчителів такий відсоток становить 17%. **Особисто на собі відчували насильство (образи, знуцання, злі жарти, приниження, побиття, завдання ударів, фізичне примушування щось робити або не робити, пошкодження або знищення одягу/майна) 16 учнів, тобто 30% опитаних.**

Також і більшість опитаних експертів вказали на значне підвищення конфліктності в шкільному віці як у школі, так і на вулиці (часто супроводжується фізичними та психологічними знуцаннями, що в багатьох випадках призводить до суїцидів). Наприклад, 10-річний Діма Чумаченко з села Лиман (Татарбунарський район Одеської області) через знуцання в школі наклав на себе руки. 4-класник повісився на наступний день після свого дня народження на горищі власного будинку через те, що над ним знуцалися кілька старшокласників. Його мучителі били Діму в школі, ставили на коліна в туалеті, а весь процес знімали на відео на мобільні телефони. **Одночасно, потрібно зазначити, що в той**

час, обов'язки дільничного інспектора виконував сержант поліції, який до цього був водієм в поліції.

Часто в шкільні конфлікти долучаються батьки та інші особи, які лише посилюють проблеми. Наприклад, зі слів представників Білорізької сільської ради, сільського голови Олександра Ліпового та секретаря сільської ради Антоніни Шевченко, у місцевій школі стався конфлікт та стосувався він одного з учнів школи та його матері. Мати учня говорить про те, що її дитину цькують однокласники, вчителі та директор школи. При зверненні до поліції, питання відповідальності вищезгаданих осіб не розглядалося, натомість адміністративний протокол за дрібне хуліганство було складено на неї. Інші сторони говорять про те, що дитина неадекватно поводить себе з однолітками, свариться з ними. З цього приводу, один з телеканалів проводив журналістське розслідування, фігурантами якого були усі вищеперераховані особи та працівник поліції. Під час спілкування з представниками сільської ради стало відомо, що саме у цей час, 29 травня, проводилися загальношкільні батьківські збори, на яких мати учня замкнули у актовій залі школи і не випускають. За викликом, до школи прибула слідчо-оперативна група Татарбунарського відділення поліції. Градус напруги в цій ситуації свідчить про те, що вона є запущеною, і ніхто з суб'єктів, на які законодавством покладено обов'язок протидіяти булінгу, не виконав їх вчасно та ефективно.

Можна виокремити наступні рекомендації для відповідних місцевих органів влади з протидії булінгу:

- необхідно розуміти, що краще попередити конфлікт, ніж надалі розбиратися з його наслідками;
- в учбових закладах необхідно проводити заняття з толерантності, мирного вирішення конфліктів;
- вчителі, шкільний психолог мають відслідковувати психологічний стан учнів та вчасно реагувати на проблемні моменти із залученням всіх дотичних сторін;
- навчальні заклади не мають боятися «виносити сміття з хати», приховуючи проблемні моменти. Є випадки, коли, наприклад, без залучення поліції вже неможливо адекватно відреагувати на порушення.
- поліція має ретельно та індивідуально підходити до кожного випадку насильства в учбових закладах. Реагування повинно бути не формальним, а таким, що дійсно направлено на вирішення конкретної конфліктної ситуації самим безболісним методом.

ОРЕНДА ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ ЗЕМЛЯМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

У єдиному реєстрі судових рішень наявно більше 300 розглянутих справ, які стосуються земельних правовідносин в громадах реалізації проекту. Серед них найбільш поширені: усунення перешкод в користуванні земельними ділянками; визнання права власності на земельну ділянку; стосовно правовідносин, пов'язаних з дією договорів оренди земельних ділянок.

Наразі в Україні (вже протягом 15 років) діє заборона (мораторій) на продаж земель сільськогосподарського призначення. Це означає, що земельні ділянки з таким призначенням власники не можуть продати іншій особі. В той же час, достатньо активно здійснюється фактичний продаж землі в обхід мораторію.

Довгострокова оренда землі на 49 років. Найбільш поширений спосіб, яким користуються переважно аграрні підприємства. Законодавство ніяк не визначає мінімальний чи максимальний розмір орендної плати, а також не регламентує порядок виплати грошей. Сторони укладають довгостроковий договір оренди землі, причому селянин отримує всю плату одразу, нібито наперед на весь час оренди землі.

Фіктивні договори позики чи займу. При такій «схемі», покупець і продавець земельної ділянки укладають фіктивний договір позики чи займу (сума при цьому дорівнює ціні продажу під заставу землі). Така позика умисно не повертається, і відповідно на закладену земельну ділянку у судовому порядку накладається стягнення.

Отримання земельних ділянок у власність через підставних осіб. В основу цієї «схеми» закладено підхід, що держава гарантує кожному громадянину право безкоштовно отримати 2 га землі для ведення особистого господарства. «Схема» полягає в тому, що «бізнесмени» знаходять групу людей, які не використали свого права безоплатної приватизації земельної ділянки відповідного цільового призначення. Після отримання безкоштовної земельної ділянки, потім за винагороду отримують від власників довіреність на оформлення права власності. Земельні ділянки формально продовжують знаходитися у власності фізичних осіб, але насправді контролюються організаторами через довгострокові договори оренди чи взагалі без офіційних підтверджень. Наразі до цієї схеми часто долучають учасників АТО, яким держава гарантує першочергове право отримання землі.

Також необхідно відмітити поширене в земельній сфері рейдерство у формі не тільки фізичного впливу на підприємства та фермерів, але все частіше через махінації з документами на землю. Найпопулярнішим видом рейдерства є реєстрація нових договорів оренди. Це стало можливим через те, що до 2003 року реєстрація договорів оренди проводилася у паперовому вигляді, через що в електронному реєстрі вона не відображається. Щоб унеможливити такі рейдерські атаки через подвійну реєстрацію, потрібно максимально швидко та коректно обліковувати всі договори оренди.

Зважаючи на оголошені заходи щодо запровадження ринку землі сільськогосподарського призначення, можна прогнозувати наступні конфлікти в земельній сфері: консолідація земель при викупі, впровадження інфраструктурних та інвестиційних проектів, реалізація переважного права викупу, недостовірність даних кадастру, поділ у зв'язку з прийняттям спадщини чи розлученням, використання застави.

ГРОМАДСЬКИЙ ЦЕНТР ПРАВОСУДДЯ В М. ТАТАРБУНАРИ

Громадські центри правосуддя — нова для України модель співпраці між судовою владою, органами юстиції та громадським сектором, яка успішно реалізовується в багатьох країнах, зокрема в США. В грудні 2018 року, за підтримки USAID в рамках Програми «Нове правосуддя», в місті Татарбунари Одеської області створено один з перших в Україні Громадських центрів правосуддя.

Громадський центр правосуддя створений на базі місцевого представництва Одеської обласної організації Комітету виборців України, як мульти-функціональна платформа (правовий хаб) для налагодження співпраці між усіма державними та недержавними органами та жителями громади з усіх питань доступу до правосуддя.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРУ:

- Діагностика проблем з доступом до правосуддя в місцевих громадах;
- Координація і розвиток правової допомоги та адміністративних послуг;
- Надання безоплатної правової допомоги вразливим групам;
- Експертна, навчальна та інформаційна підтримка діяльності судових органів;
- Про-активна просвітницька робота з місцевими мешканцями;
- Впровадження медіації та миротворчого підходу.

Концепція діяльності Центру — створення помічника вже існуючим гравцям у сфері допомоги людям та формування платформи, яка буде об'єднувати та координувати різні активності в сфері доступу до правосуддя. Громадський центр правосуддя не дублює наявні послуги в громаді, а намагається зробити їх доступними та ефективними. Також Центр впроваджує власну унікальну діяльність як правового «хабу» громади.

Підхід діяльності Центру полягає в зниженні навантаження на судову систему через підвищення якості правових і адміністративних послуг та правової освіченості людей, а також підвищення ефективності роботи органів суду та підвищення до нього довіри.

Однією з ідентичностей Громадського центру правосуддя є максимальне залучення мешканців громади до своєї діяльності та формування довіри до Центру. Громадський центр правосуддя розміщується в окремій будівлі в центрі міста, яку надала міська влада. Це відкритий для всіх простір, без негативної «карми» суду, поліції та інших державних органів. Ми впроваджуємо «клієнтоорієнтований» підхід, і це поступово дає нам довіру та визнання в громаді.

Діяльність Громадського центру правосуддя підтримує широке коло державних та недержавних партнерів, зокрема:

- Татарбунарська міська та районна рада;
- Татарбунарський районний суд Одеської області;
- Татарбунарський офіс Мережі правового розвитку;
- Татарбунарське бюро правової допомоги;
- Татарбунарська районна бібліотека;
- Татарбунарське відділення поліції;
- Татарбунарський сектор пробації;
- Татарбунарський відділ державної реєстрації актів цивільного стану.

Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України»

ДІАГНОСТИКА ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В ТАТАРБУНАРСЬКОМУ РАЙОНІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ: МОНІТОРИНГОВИЙ ЗВІТ

Звіт видано українською мовою в друкованому та електронному варіанті, розповсюджується безкоштовно.

Будемо щиро вдячні за відгуки, побажання, рекомендації стосовно вміщених у виданні матеріалів, які Ви можете направити поштою на адресу 65023, Україна, м. Одеса, а/с 209, або на електронну адресу: odesakvu@gmail.com

Підписано до друку 28.10.2019
Тираж — 500 примірників. Друк — СПД Майстер.

